

SAYI : 95802452-101.07.04-E.6184

BAŞVURU NO : 2017/4346

KARAR TARİHİ : 09/06/2017

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN

:

BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ BAŞVURUYA KONU İDARE

:

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
Başkanlığı (ÖSYM)

BAŞVURUNUN KONUSU

:

Koltuk değnekleriyle girdiği
gerekçesiyle geçersiz sayılmış olan
Yükseköğretime Geçiş Sınavının geçerli
sayılması taleplidir.

BAŞVURU TARİHİ

: 17.4.2017

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1) Başvuran, geçirmiş olduğu kaza nedeniyle, 12/03/2017 tarihinde yapılmış olan Yükseköğretime Geçiş Sınavına (YGS) koltuk değnekleriyle katıldığını, salon görevlisine problem olacaksa koltuk değneklerini dışarıdaki yakınına verebileceğini söylediğini, sınav salonundan ayrılırken sınav görevlisince kendisine herhangi bir şey söylenmediğini, 28/03/2017 tarihinde sonuçlar açıklandığında sınavının geçersiz olduğunu öğrendiğini, dilekçeyle ÖSYM'ye yaptığı başvuruya ilişkin ÖSYM yetkilisince telefonla arandığını, yetkilinin; bu şekilde yapılan başvuru ile pek netice alamayacağını, yargı yoluna başvurabileceğini belirterek telefon görüşmesini sonlandırdığını ifade ederek YGS sınav puanının hesaplanarak sınavının geçerli olmasını talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2) Başvuruya konu iddialar hakkında bilgi-belge talebimize istinaden, ÖSYM'den alınan 03/05/2017 tarihli ve E.19386 sayılı, 25/05/2017 tarihli ve E.21661 sayılı cevabi yazılar ve eklerinde özetle:

2.1) ÖSYM'nin görev, yetki ve sorumluluklarının, 17/02/2011 tarihinde kabul edilen ve 03/03/2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda belirtildiği, 6114 sayılı Kanununun 1, 2, 3, 7 ve 9 uncu maddeleri gereği; sınav, ölçme, değerlendirme ve yerleştirme işlemlerinin, güvenilirlik, gizlilik, tarafsızlık, bilimsellik ilkeleri çerçevesinde ve adaylara fırsat eşitliği sağlayacak biçimde yerine getirildiği, Merkez tarafından yapılan bütün sınavlarda sınav kurallarının adaylara eşit bir şekilde uygulandığı, yasak araç gereçlerle sınava girdiği veya diğer sınav kurallarına uymadığı salon tutanakları, kamera kayıtları, bina sınav tutanakları veya temsilci raporlarıyla tespit edilen tüm adayların sınavının geçersiz sayıldığı,

2.2) Sınavların yapıldığı binalara girişte adayların ve sınav görevlilerinin üstlerinin emniyet görevlileri tarafından elle ve/veya dedektörle aranacağı, ÖSYM tarafından belirlenen araç gereç vb. eşyalarla sınava gelen adayların kesinlikle sınav binalarına alınmayacağı; sınavın yapıldığı bina içerisinde sınav öncesinde, sınav sırasında veya sınavdan sonra bu tür araç gereç ve eşyaları taşıdığı tespit edilen adayın sınavının geçersiz sayılacağı, ÖSYM'nin gerekli gördüğü takdirde sınav günü sınav binalarında sinyal kesici kullanabileceği, sınav binalarının/salonlarının ÖSYM tarafından kurulacak güvenlik kameraları ile izlenebileceği, görevlilerin tutanaklarının yanı sıra kamera kayıtlarının da gerektiğinde delil olarak kullanılacağı, tüm adayların, "Adayların ve Sınav Görevlilerinin Sınav Binalarına Giriş Koşullarına İlişkin Yönetmelik" hükümlerine ve ÖSYM'nin internet adresinden yayımlanan sınav uygulamalarına ilişkin güvenlik tedbirlerine uymak zorunda olduğu,

2.3) Ayrıca, adayların sınava girmek için yanlarında bulunması gereken zorunlu belgeler arasında yer alan Sınava Giriş Belgesinde ve 16/02/2017 tarihinde yayımlanan 2017-YGS Aday Eğitim Filmiyle de sınav binalarına getirilmesi yasak olan eşyalar ve bu eşyalarla sınava giren adayın sınavının geçersiz sayılacağı konusunda bilgilendirme yapıldığı,

2.4) Yıllardan beri sınava adaylarla birlikte alınan her türlü metal veya plastik eşyalar ve bu eşyalara monte edilmiş çok çeşitli vasıtalarla adayların kopya fiiline teşebbüs ettiklerinin tespit edildiği, sınav uygulamalarındaki güvenlik tedbirlerinin amacının; hak ve adalet ölçüleri doğrultusunda, objektif bir sınav yapmak ve tüm adayların eşit şartlarda hak ettiği puanı almasını sağlamak olduğu, bu tedbirlerin yılda ortalama 10 milyon adaya sınav yapan bir Kurumun, Kanun kapsamında alabileceği doğal önlemler olduğu, adayların kopya çektiğinin ispatı için ayrıca bir inceleme veya araştırma yapılabilmesinin mümkün olmadığı, adaylara öngörülen yaptırım kopya fiilinin karşılığı değil, mevzuat ve Kılavuz hükümleri gereği kural dışı davranışın karşılığı olduğu, bu itibarla alınan tedbirlerin, mevzuata bağlı şekilde, sınav uygulanan tüm bina ve salonlarda aynı standartlarda uygulanmakta olduğu, kopya fiilinin karşılığının 6114 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinde düzenlendiği, bu hallerde sınavın iptali halinde ¹ yıl tüm sınavlardan men ve 1 yıldan 4 yıla kadar hapis cezası öngörüldüğü, kopya kapsamına girmeyen kural ihlallerinin, aday yönünden sınava alınmama veya sınav iptali dışında başka herhangi bir sonuç doğurmadığı,

2. 5) Yüzbinlerce adayın katıldığı, ÖSYM'nin kadrolu personeli olmayan binlerce kamu görevlisinin görev yaptığı büyük titizlik gerektiren sınav sürecinin; ancak yoruma ve kişisel inisiyatife açık olmayan kesin kurallarla güvenli ve sağlıklı biçimde yürütülebildiği, bu yüzden, Kanun gereği sınav kurallarının ayrıntılı biçimde kılavuzlarda ilan edildiği ve bütün görevlilerin bu kuralları titizlikle uygulamasının istendiği, sınavın geçerli sayılmasının ilk ve en önemli şartının, başvurudan başlayarak her aşamada ilgili sınav kılavuzunda tanımlanan kurallara uygun biçimde sınav sürecini sonlandırmak olduğu, 6114 sayılı Kanununun 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasına göre, kurallara uymadığı, sınav bittikten sonra dahi tespit edilen adayın sınavının geçersiz sayıldığı ve sınav yoluyla

elde ettiği hakların geri alındığı, ideal olanın, sınavlarda herhangi bir kuralın ihlal edilmemesi olduğu, kural ihlallerini azaltmanın en etkili yolunun, kuralların ayırım yapılmaksızın tüm adaylara aynı titizlikle uygulanması ve bu konuda hiç kimseye veya aday gruplarına istisna tanınmaması olduğu,

2.6) Merkez tarafından uygulanan 2017-YGS'nin de bu doğrultuda yapıldığı ve salon tutanaklarına görevliler tarafından düşülen notların Tutanak İnceleme Komisyonu tarafından ÖSYM Yönetim Kuruluna sunulduğu ve ÖSYM Yönetim Kurulunun da yukarıda açıklanan Kılavuz ve Yönetmelik kuralları gereği karar aldığı, 12/03/2017 tarihinde yapılan YGS'de sınavı geçersiz sayılan aday sayısına ve gerekçelerine ilişkin bilgilerine aşağıda yer verildiği açıklamalarına yer verilmiştir.

2017-YGS'de Adayın Sınavıyla ilgili Tespit Edilen Durum	ÖSYM Yönetim Kurulunca Sınavı Geçersiz Sayılan Aday Sayısı
Kılavuzda belirtildiği şekilde kimlik belgesini yanında bulundurmuyan	134
Engel/Sağlık durumunu, araç gereç ve cihaz kullandığı halde süresi içinde bildirmeyen	61
Sınav salonuna getirilmesi yasak olan madde/eşya/araç gereç ile sınava giren	1095
Kopya çeken	22
Süre ihlalinde bulunan	123
Diğer sınav kurallarına aykırı davranışı olan	37
Genel Toplam	1472

III. İLGİLİ MEVZUAT

3) Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinde “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.”,

4) 17/02/2011 tarihli ve 6114 Sayılı Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun;

4.1) “Amaç” başlıklı 1 inci maddesinde “Bu Kanunun amacı, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının teşkilat, görev ve yetkileri ile Başkanlık tarafından yapılacak her türlü sınav ve yerleştirmeler ve bu sınavlarda görev alanların yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.”,

4.2) “Tanımlar” başlıklı (Değişik:2/12/2016-6764/64 md.) 2 nci maddesinin (e) fıkrasında “Kılavuz: Ölçme, seçme ve yerleştirme işlemlerine ilişkin uyulması gereken kurallar, duyurular veya yol gösterici açıklamalardan oluşan ve adaylar ile diğer ilgilileri bağlayıcı olan basılı veya elektronik ortamdaki bilgi paketini,...ifade eder.”,

4.3) “Kuruluş Görev ve Yetkiler” başlıklı 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde “Yükseköğretim Kurulu kararlarına veya ilgili mevzuat hükümlerine istinaden başta yükseköğretim kurumlarında ön lisans, lisans veya lisansüstü öğrenim görece adayların puan sıralamasına göre tespiti veya yerleştirilmesi ile yükseköğretim kurumlarında atama veya yükselmelerde esas alınan sınavlar olmak üzere, ulusal ve uluslararası her türlü bilim, yetenek veya yabancı dil sınavları ile gerektiğinde yerleştirme işlemlerini yapmak.”, (i) bendinde “Sınav sonuçlarını analiz etmek ve sonuçları kamuoyuna duyurmak; sınav sonuçlarını ilgili kurum veya kuruluşlara basılı veya elektronik ortamda iletmek.”, (ii) bendinde “Görev, yetki ve sorumluluk alanına giren konularda idari düzenlemeler yapmak ve kılavuzlar hazırlamak.”,

4.4) “Başkan, Başkan Yardımcıları ve Yönetim Kurulu” başlıklı 4 üncü maddesinin sekizinci fıkrasında “Başkanlığın karar organı olan Yönetim Kurulu, Başkan ve Başkan yardımcıları dâhil sekiz üyeden oluşur. Başkan, Yönetim Kurulunun da başkanıdır...”; onbirinci fıkrasının (a) bendinde “Sınav sorularının hazırlanması veya sınavların yapılması için gerekli ilkeleri belirlemek.”; (b) bendinde “Sınavların yürütülmesinde gerekli kılavuz, açıklama ve belgeleri onaylamak.”,

4.5.) “Başkan, Başkan Yardımcıları ve Yönetim Kurulu” başlıklı 4 üncü maddesinin on birinci fıkrasının (d) bendinde “Gerekli hâllerde sınavların kısmen veya tamamen iptaline, ertelenmesine, adayların eşdeğer sınavlara alınmasına veya aday işlemlerinin geçersiz sayılmasına ve sorumlular hakkında gerekli işlemlerin başlatılmasına karar vermek.”,

4.6) “Temel İlkeler” başlıklı 7 nci maddesinin birinci fıkrasında "Sınav, ölçme, değerlendirme ve yerleştirme işlemleri, güvenilirlik, gizlilik, tarafsızlık, bilimsellik ilkeleri çerçevesinde ve adaylara fırsat eşitliği sağlayacak biçimde yapılır."; **beşinci fıkrasında** "Sınavlarla ilgili her türlü açıklama, başvuru ve sınav sonuçlarının adaylara duyurulması, Başkanlığın internet sayfasında yapılır. İnternet sayfasındaki duyurular adaylara tebliğ hükmündedir.",

4.7) “Sınav güvenliği” başlıklı 9’uncu maddesinin beşinci fıkrasında “Sınav sırasında veya sınavdan sonra incelenen tutanaklar, kamera ses ve görüntüleri, telefon kayıtları, ihbarlar veya başka yollarla bu Kanun ve sınav kurallarının düzenlendiği yönetmelik veya kılavuz esaslarına aykırılık teşkil eden davranışlarının tespit edilmesi hâlinde adayın sınavı geçersiz sayılır, bu sınav veya yerleştirmeye kendisine sağlanan haklar geri alınır. Adayların ve sınav görevlilerinin sınav binalarına giriş koşulları yönetmelikle düzenlenir.”,

5) 26/9/2012 tarihli ve 28423 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Adayların ve Sınav Görevlilerinin Sınav Binalarına Giriş Koşullarına İlişkin Yönetmeliğin; "Adayların Sınav Binalarına Girişleri" başlıklı 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde “Başvuru işlemleri tamamlandıktan sonra; sağlık veya psikolojik durumu ya da fiziksel görünümünde değişiklik meydana gelen adaylar, durumlarını tam teşekküllü devlet hastanesi ve/veya üniversite hastanesinden alacakları sağlık kurulu raporu ile belgelendirilmek şartıyla ilgili Kılavuzda belirtilen süreler içerisinde Başkanlığa dilekçe ile başvurduklarında, söz konusu adaylara durumlarına uygun sınav salonu belirlenir. Kılavuzda belirtilen tarihten sonra; trafik kazası, düşme ve benzeri nedenlerle vücudunun herhangi bir yerinin alçıya alınması, kemoterapi tedavisinden dolayı saç ve/veya kaşların dökülmesi ve benzeri nedenlerle fiziksel görünüşlerinde değişiklik meydana gelen adaylar, sınavdan önce tam teşekküllü devlet hastanesi ve/veya üniversite hastanelerinden alacakları resmi sağlık kurulu raporunu dilekçeyle birlikte Başkanlığa göndermeleri halinde Başkanlıkça özür durumlarına uygun başka bir salonda sınava alınabilirler.”,

6) 03/01/2017 tarihli “2017 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) Kılavuzu”nun;

6.1) 3 üncü bölümünde yer alan ve “Sınava Girerken Adayın Yanında Bulundurması Yasak Olan Araç Gereç ve Eşyalar Nelerdir?” başlıklı 3.3. numaralı kısmında “Sınav binalarında hiçbir eşya emanete alınmayacağından adayların sınav binalarına;... İlaç, alçı, sargı bezi, **koltuk değneği** vb. sağlık malzemeleri ve araçlarla gelmeleri kesinlikle yasaktır (Engelli/sağlık sorunu olan adaylardan sınava engeli/sağlık sorunu nedeniyle bir araç gereç vb. ile girmesi gerekenlerin, bu kılavuzun “ENGELLİ/SAĞLIK SORUNU OLAN ADAYLAR VE SAĞLIK DURUMU/ENGEL BİLGİ FORMUNUN DOLDURULMASI” maddesini dikkatlice incelemeleri gerekmektedir.). Sınavların yapıldığı binalara girişte adayların ve sınav görevlilerinin üstleri emniyet görevlileri tarafından elle ve/veya dedektörle aranacak olup, yukarıda belirtilen araç gereç vb. eşyalarla sınava gelen adaylar kesinlikle sınav binalarına alınmayacaktır. Sınavın yapıldığı bina içerisinde sınav öncesinde, sınav sırasında veya sınavdan sonra bu tür araç gereç ve eşyaları taşıdığı

tespit edilen adayın sınavı geçersiz sayılacaktır. ...Görevlilerin tutanakları yanı sıra kamera kayıtları da gerektiğinde delil olarak kullanılacaktır.”,

6.2) 3 üncü bölümünde yer alan ve “Sınavın Geçerli Sayılması Nelere Bağlıdır?” başlıklı 3.8. numaralı kısımda “...Belgeleri eksik veya geçersiz olduğu hâlde salon görevlileri tarafından yanlışlıkla sınava alınan veya sınav kurallarına uymadıkları hâlde sınav düzenini bozmamak için salondan çıkarılmayarak sınava devam ettirilen adayların sınavları, sınav tutanakları ve kamera kayıtları incelenerek geçersiz sayılır. Sınav tutanaklarında herhangi bir kayıt veya tespit olmaması, kamera kayıtlarının incelenmesi neticesi tespit edilen kural dışı davranışlar sebebiyle adayın sınavının geçersiz sayılmasına engel teşkil etmez.”,

6.3) 8 inci bölümünde yer alan ve “Engelli/Sağlık Sorunu Olan Adaylar ve Sağlık Durumu/Engel Bilgi Formunun Doldurulması Sağlık/Engel Durumu Nedeni İle Özel Bir Alet, Araç Gereç Ve Cihazla Sınava Girecek Adayların Uyması Gereken Kurallar” başlıklı 8.5. numaralı maddesinde “...Sağlık raporlarında belirtilen engel dereceleri, ÖSYM'nin görevlendireceği ilgili Komisyon tarafından incelenecek, adayların engelleri nedeniyle ayrı bir seçme ve yerleştirme işlemine tabi tutulup tutulmayacakları bu incelemelerin sonuçlarına göre belirlenecektir. Raporları kabul edilmeyen adaylar, ÖSYM'ye başvuran diğer adaylar gibi işlem görecektir. Raporları Merkezimize ulaşan ve kabul edilen adaylar, engel/sağlık durumlarına göre uygun şekilde ayrı salonlarda sınava alınacak ve gerekli ise kendilerine okuyucu/işaretleyici yardımı verilecektir. Bu adayların Sınava Giriş Belgelerinde “Engelli Salonu” yazılı olacaktır. Engelli adaylar sınavda, kendilerinin kullanacağı özel bir gerece zorunlu olarak ihtiyaç duyuyorlarsa bu ihtiyaçları ve kullanacakları gerecin ne olduğu sağlık raporlarında ve dilekçelerinde ayrıntılı olarak belirtilmiş olmalıdır. Rapor, ÖSYM'nin ilgili Komisyonunca kabul edildiği takdirde, adaylar bu gereçlerini sınavda kullanabileceklerdir. Bu adayların “Engelli Salonu” yazılı olan Sınava Giriş Belgelerinde sınava getirebilecekleri araç gereç ve cihazlar da belirtilmiş olacaktır. Başvuru işlemleri tamamlandıktan sonra engel/sağlık sorunu oluşan veya sağlık sorunu nedeni ile özel bir gereksinime ihtiyacı olan adaylar (sınavda okuyucu/işaretleyici yardımı talep etmeseler bile), mazereti ne olursa olsun “Engelli Salonu” dışında üzerlerinde/yanlarında sargı, alçı, atel, **koltuk değneği**, oturma simidi, ilaç, ek gıda vb. ile sınava giremezler. Sınav günü bu durumda olacağı raporlarında belirtilen ve raporunu bir dilekçe ekinde, sınavın yapılacağı hafta içerisinde Çarşamba günü saat 17.00'ye kadar ÖSYM'ye ulaştıran ve raporları kabul edilen adaylar, engel/sağlık durumları göz önünde tutularak “Engelli Salonlarında” sınava alınacaklardır. Engelli/sağlık sorunu olan adaylarla ilgili bu kurallar internet ile bireysel başvuru yapacak engelli adaylar için de aynen geçerlidir...” düzenlemeleri yer almaktadır.

IV. KAMU DENETÇİSİ ARIF DÜLGER'İN KAMU BAŞDENETÇİSİ'NE ÖNERİSİ

7) Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; başvuranlar hakkında herhangi bir kopya tespiti olmadığından, sınavlarının geçerli sayılarak mağduriyetin giderilmesi ve gerekli puanı alanlara LYS'ye girme hakkı verilmesi ile ÖSYM sınav güvenlik tedbirlerinin gözden geçirilmesi ve kopya aracı olarak kabul edilen objelerle sınava girdiği belirlenen adayların sınavlarının, ancak yapılacak inceleme ve kopya tespitinden sonra geçersiz sayılması uygulamasının benimsenmesi hususunda ÖSYM'ye Tavsiye Kararı verilmesi yönündeki öneri Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

8) Başvuran; 12 Mart 2017 tarihinde koltuk değneğiyle girmiş olduğu YGS'nin geçersiz sayıldığını, bina girişinde yapılan güvenlik aramasında koltuk değneği ile sınava girmenin yasak olduğunun kendisine bildirilmediğini, hatta sınav salonu görevlisine koltuk değneğini dışarıda bekleyen arkadaşına gönderebileceğini iletmesine rağmen sınav görevlisi tarafından isteğinin kabul edilmediğini, koltuk değneğinin sınavla bir alakasının olmadığını ifade ettiğini açıklayarak, sınavının geçerli sayılması talebiyle Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.

9) 6114 sayılı Kanununun 3 üncü maddesi gereğince, adayların yükseköğretim kurumlarına yerleştirilmesi için sınav düzenlemek ÖSYM'nin yetkisi dâhilinde olup, sınav sorularının hazırlanması, hazırlanan sınavın güvenliğinin sağlanması, sınavın belli bir düzen içinde ve tüm adaylara karşı eşit şekilde uygulanması için gerekli tedbirlerin öngörülmesi, kuralların belirlenmesi ve kurallara aykırılık halinde sınavın geçersiz sayılması dâhil yaptırımların uygulamasının ÖSYM'nin yetkisi dâhilinde olduğu hususunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.

10) Bu yetki kapsamında, 12 Mart 2017 tarihinde gerçekleştirilen YGS için adaylardan beklenen hususların, uymaları gereken kuralların ve aksi durumda uygulanacak yaptırımların açıklandığı 2017 Öğrenci, Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) Kılavuzunun, yukarıda bahsi geçen Kanunun 7 nci maddesine uygun olarak, sınavın yapılmasından makul bir süre öncesinde, 03/01/2017 tarihinde Kurumun internet sayfasından duyurulduğu, bu duyurunun ise adaylara tebliğ niteliğinde olduğu görülmüştür.

11) Mezkûr kılavuzun 6.1 numaralı paragrafta yer verilen ilgili maddesinde, başvuranın sınava girerken yanında bulundurduğunu kabul ettiği koltuk değneğinin, “sınava girerken adayın yanında bulundurması yasak olan araç, gereç ve eşya” kapsamında sayıldığı, sınava yasak araç ve gereçle girdiği tespit olunan adayların sınavlarının geçersiz sayılacağı düzenlemesine yer verildiği; aynı kılavuzda, geçirdiği kaza, rahatsızlık ya da başka bir sebeple bu tip bir sağlık malzemesi ya da araçla sınava girmek zorunda olan adayların, sınava başvuru süresi içinde Sağlık Durumu/Engel Formu doldurmak suretiyle, keyfiyeti ÖSYM'ye bildirmek zorunda oldukları yönünde düzenlemelerin mevcut bulunduğu görülmüştür.

12) Başvuran tarafından gönderilen ve dosyaya eklenen Sosyal Güvenlik Kurumu rapor kayıt ekranından alınan çıktıdan, “baldırın kırığı, diz dâhil” teşhisiyle 06-15/03/2017 tarihleri arasında, ayaktan tedavi gördüğü anlaşılan başvuranın YGS'ye başvuru süreci olan 04-18 Ocak 2017 tarihlerinden sonra kaza geçirerek bacağının alçıya alındığı ve yürürken koltuk değneği kullanmak zorunda kaldığı anlaşılmıştır.

13) Bu nedenle, başvuru süresinden sonra engel hali oluşan adaylardan uymaları beklenen kurallar araştırıldığında, ÖSYS Kılavuzunun 6.3 numaralı paragrafta yer verilen düzenlemesinde, sınavın yapılacağı hafta içerisinde Çarşamba günü saat 17.00'ye kadar, durumunu gösterir bir raporu dilekçe ekinde ÖSYM'ye sunma zorunluluğuna yer verildiği görülmüştür. Başvuran ile yapılan görüşmelerde, adayın ÖSYM'ye herhangi bir rapor ve dilekçe sunmadığı bilgisine ulaşılmıştır.

14) Başvuranın söz konusu düzenlemede yer alan hususların aksine İdareye herhangi bir rapor ya da dilekçe göndermediği ve sınava koltuk değneği ile girdiği başvuran tarafından da kabul edilmekle, idare tarafından sınavın geçersiz sayılmasında, ilk bakışta, meri mevzuata aykırılığın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

15) Bununla birlikte, somut olayın oluş tarihi, başvuranın içinde bulunduğu sıkıntılı durum ve detaylı Kılavuz kuralları birlikte incelendiğinde; başvuranın engel durumu olanlar için getirilen zorunlulukları incelemek, anlamak, kendisinden bekleneni gerçekleştirmek ve sağlık durumunu

gösterir raporu İdareye iletmek için yeterli zamanının olmadığı, ayrıca, sınav baskısı altında olan ve kazaya dair psikolojik travmanın etkilerini hala hissettiği bir dönemde, kişiden böyle bir sorumluluğu fark edip yerine getirmesinin beklenemeyeceği aşikârdır. Ayrıca; başvuranın sağlık sorunu nedeniyle koltuk değneğini kullanmak zorunda olduğunu ve mevzuatla yasak objeler arasında sayılan kolye, küpe, saat, vb. gibi keyfi kullanıma haiz bir obje olmadığını da vurgulamak gerekmektedir.

16) İlâveten, başvuran ile yapılan görüşmelerde; sınav güvenliğini sağlamak ve yasak araç gereci yanında bulunduran adayları sınav salonuna almamakla görevlendirilmiş güvenlik görevlileri de dâhil olmak üzere, koltuk değneği ile sınav binasına giren başvuranı kimsenin uyarmadığı, kendisinin sınav gözetmenine koltuk değneğini dışarıdaki yakınına gönderebileceğini ifade etmesine rağmen gözetmenin buna gerek olmadığını bildirdiği bilgisine ulaşılmıştır.

17) Kılavuzda yasak obje kapsamına alınmış olan koltuk değneğinin yasak obje olduğunun güvenlik ve sınav görevlilerince de bilinmesi, böylesi gözle görülür bir objenin en başta, sınav binasına alım esnasında fark edilerek kontrolün yapılması ve başvuranın binaya alınmaması, en azından sınav görevlisinin başvuranı uyarmasının İdarenin sorumluluğunda olduğu hususları göz ardı edilmemelidir.

18) Ayrıca, “sınavın geçersiz sayılması” yaptırımının, sınav binasına yasak obje ile girmek ve sınav esnasında bu objeyi yanında bulundurmak eyleminin karşılığı olarak uygulandığı İdare tarafından belirtilmekteyse de, İdarece getirilen yasakların sınav güvenliğini sağlamaya yönelik olduğu göz önüne alındığında, koltuk değneği ile sınava girilmesi halinde sınav güvenliğinin riske atıldığına dair bir tespit yapılmadan böyle bir müeyyidenin uygulanmasının, anılan kural ihlali karşısında ölçsüz bir yaptırım olduğu değerlendirilmiştir.

19) Anayasa Mahkemesinin 21/01/2015 tarihli ve E.2013/9660 sayılı Kararında “... önlemin temelini oluşturan meşru amaç karşısında, bireye düşen fedakârlığın ağırlığının göz önünde bulundurulması ve gözetilen genel yararın gerekleri ile bireyin temel hakkının korunması arasında adil bir dengenin kurulup kurulmadığının belirlenmesi zorunludur. Anayasa’nın 13. Maddesi vasıtasıyla bu denge Anayasa’da yer alan tüm temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması hususunda geçerlidir... Sınırlamada öngörülen meşru amaç ile sınırlandırma aracı arasında orantısızlık bulunmamalı, sınırlandırma ile ulaşılabilecek genel yarar ile temel hak ve özgürlüğü sınırlandırılan bireyin kaybı arasında adil bir denge kurulmasına özen gösterilmelidir.” denilmektedir.

20) Diğer taraftan Kurumumuza 05/04/2017 tarihinde Zehra Betül BAŞ tarafından yapılan, 12/03/2017 tarihinde gerçekleştirilen YGS’ye alerjik astım ilacı ile sınava girdiği gerekçesiyle geçersiz sayılan sınavının geçerli sayılması talepli başvuruda; başvuranın sınav yeri güvenlik noktasında yanında astım ilacı olduğunu ve istenirse bırakabileceğini söylediğinde, görevlilerin kendisini sınav bina sorumlusuna yönlendirdiklerini; bina sorumlusunun, kendisine benzer durumda olan birkaç adayı sınava aldıklarını belirterek sınava gireceği salona gönderdiğini, ilacın salon sorumlusunda kalabileceğini söylemesine rağmen, kendisinde kalabileceğini ve sorun olmadığını iletildiğini ve bu şekilde sınavı tamamladığını, sonuçlar açıklandığında sistemden sınavının geçersiz sayıldığını öğrendiğini, ÖSYM ile görüştüğünde, sınav salonuna izinsiz ilaç soktuğu gerekçesiyle sınavın geçersiz sayıldığını öğrendiğini, kendisinin sınav görevlilerinin kontrolü ve izniyle astım ilacını salona soktuğunu belirterek, kamera kayıtlarının incelenmesi ve sınav sonucunun geçerli sayılması hususlarını açıkladığı, konuya ilişkin bilgi almak ve konunun dostane bir şekilde çözülmesini sağlayabilmek amacıyla ÖSYM yetkilileri ile görüşmeler yapıldığı, ÖSYM tarafından 07/04/2017 tarihinde yapılan açıklamadan; başvuranın talebinin ÖSYM Başkanlığı tarafından yerine getirilerek Z. B. T’nin sınavının geçerli sayıldığı, bunun üzerine Kurumumuzca 26/04/2017 tarihli Dostane Çözüm Kararı verilmiştir.

21) **Kurumumuzca yapılan değerlendirme çerçevesinde, ÖSYM'nin kanunla verilen görev ve yetkilerini kullanarak Kanuna uygun ikincil mevzuat ve Kılavuz vb. çerçevesinde işlem yaptığı; ancak bu süreç içinde İdarenin de kendisinden beklenen sorumluluğu yerine getiremediği, kural ihlalinin görevlilerce engellenemediği ve bunun sonucunda uygulanan yaptırımın ölçsüz olduğu değerlendirilerek somut olay adaleti olarak da tanımlanabilecek hakkaniyet gereğince başvuranın sınavının geçersiz sayılmaması gerektiği, bu itibarla İdarece gerçekleştirilen sınavın geçersiz sayılması işleminin hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır.**

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

22) İyi yönetim ilkelerine, 28.03.2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "İyi Yönetim İlkeleri" başlıklı 6'ncı maddesinde yer verilmiş olup; söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirmeler neticesinde; başvurulara ilişkin İdareden istenilen bilgi ve belgelerin süresi içerisinde ve gerekçeli bir şekilde Kurumumuza gönderildiği; İdarenin kanunlara uygunluk, hesap verilebilirlik, makul sürede ve gerekçeli karar verme ve kararın gerekçeli olarak bildirilmesi ilkelerine **uygun davrandığı** görülmüştür. Ancak, sınavın geçersiz sayılması işlemine karşı hangi başvuru yollarının tüketileceğinin idare tarafından başvurana net bir şekilde açıklanmadığı, ayrıca kural ihlaline karşı uygulanan yaptırımın ölçsüz olduğu değerlendirildiğinden, İdarenin "karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi" ve "ölçülülük" ilkelerine **uygun davranması önerilmektedir.**

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

23) 6328 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararının idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Açıklanan gerekçelerle, **BAŞVURUNUN KABULÜNE;**

Başvuranın sınavının geçersiz sayılması işleminin iptal edilerek başvuranın mağduriyetinin en kısa sürede giderilmesi konusunda **ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

Tavsiye Kararının **BAŞVURANA ve ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞINA** tebliğine,

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının bu kararın tebliğini izleyen günden itibaren en geç 30 gün içerisinde karara yönelik cevabın Kamu Denetçiliği Kurumuna bildirilmesine **Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.**

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi